

Передплата

на «РУСЛАНА» вносить:

в Австрії:

на пів рік	20 кор.
на рік	10 кор.
на чверть року	5 кор.
на місяць	1.70 кор.

За границю:

на пів рік	16 рублів
на рік	36 франків
на пів року	8 рублів
на рік	18 франків

Подвинок число по 10 сот.

РУСЛАН

«Виреш ми очи і душу ми виреш; а не возьмеш милости, віра не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділі і руских свят о 5^{1/2} год. пополудни.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. і. п. Домбровського (Хоруцини). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавемана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламаци неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надсудним» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

У страха великі очи!

(X) Найблизші наслідки ухвалених в Ішлю постанов проявлять ся передовсім в Угорщині, скоро лише міністерство Феєрварого уживе їх до зломаня пасивного опору. Поки що коаліція певна себе і вижидає сьміло тих способів, яких міністерство має проти неї ужити. Але вже тепер починають ся проявляти наріканя проти спільних і австрійських міністрів, що они ніби то вмінують ся в угорські справи. Забуває ся при тім очевидно, що ті питання так само живо доторкують ся австрійських інтересів, як і спільних інтересів монархії і що дотичні міністри не тільки мають право, але й обовязок зайняти ся тими інтересами. Вжеж се належить зовсім до компетенції австрійської ради державної, щоби уділити повновласти правительству на виплати відповідної квоти на спільні потреби монархії. Отже властиво моглаб Австрия, а не Угорщина, жалувати ся на австрійське правительство. На скільки та певність коаліції оправдана, покаже ся в найблизшій будучині.

Взагалі треба зазначити, що вислідні міністерських конференцій в Ішлю зробив на коаліцію як найгірше вражінє, бо се річ певна, що монарх уділив Феєрварому як найдалше ідучої повновласти для усунення розладу і заведеня законного порядку, а се очевидно стає в суперечности з замірами коаліції. Однак висловлюють при тім погляд, що й найострійші способи ужити проти коаліції не доведуть до цілі.

Іменно що до дальших пересправ про торгові договори і що до покритя спільних потреб монархії осуджують дотичні постанови вельми строго, вказуючи на те, що ухвалені в Ішлю постанови стають лише певним доказом, що правительство Феєрварого наміряє дальше поступити незаконною дорогою. Відаресті Ніглар звіщає, що гр. Голуховському повело ся вже, довести до порозуміня з німецьким і італійським правительством, на основі котрого нові договори мають бути введені ще перед інартикулованєм через закон лише в формі умови а не договору, так як би вже обопільні тіла законодавні їх вже затвердили.

Сей дневник зазначає, що за границя показує ся не лише вельми терпеливою супроти віденського правительства, але також уступчивою і пояснює се тим, що признані за границі материяльні користи склонили її до залишеня формальних вимог договору. Правительства будуть отже по введеню в житє сих умов не на основі договорів, але на підставі нових умов поступати в цлових справах так довго провізорично, поки обопільні законодавні тіла не рішать инакше.

Як сей дневник запевняє, станула така умова, а в дійсности не лише не тратить тут нічого ані німецьке ані італійське правительство, але навпаки обидва користують ся вигодами, які їм признають нові умови цлові на час провізорії.

Але найбільше зворушенє поміж коаліцією викликала вість, що Феєрвари мав дістати повновласть в потребі розвязати сойм і з окликом загального голосованя перевести нові вибори. Вправді і що до сеї справи коаліція ніби то така певна себе, що тепер уже голосить, що нанесе при виборах Феєрварому ще страшнійше поражєнє як гр. Тісі, але чи оно так буде, се ще, мовляв, на двоє бабка ворожила. Відомо іменно річ, що в Угорщині на 18 міліонів населеня припадає лише 970.841 виборців, а між тими є 56.2% малярських виборців, коли тимчасом на случай загальних виборів зросло би число виборців на

2,621.804. Теперішня верховлада угорських вельмож була би отже тим поважно загрожена. Як ми вже зазначили, гадка Феєрварого що до загального права виборчого відбила ся голосним і прихильним гомоном також поміж немалярськими народностями, котрі на се покладають свої надії, що тим способом і они малиб своїх заступників численнійших в сойм і моглиб добивати ся своїх прав.

Рух викликаний в Угорщині окликом загального права виборчого незвичайно перелякав не тільки малярських вельмож і зжидовілих лібералів угорських, але також викликав пополох в таборі зжидовілих лібералів німецьких і їх органі N. fr. Presse і в таборі всеполяків та їх органі Słowo polskie. Сему останньому вже привиділа ся поміж бідними рускими селянами в Угорщині, доведеними темнотою і лихотою до крайної нужди, якась нова гайдамаччина, котра готова відтак перекинути ся і до Галичини і тут загрозити естнованю польського живла! Оно накликає отже польське коло, щоби заздальгидь запобігла тим експериментам Феєрварого. Так само N. freie Presse, котра доси ішла проти угорської коаліції, нараз звернула ся проти Феєрварого, бо очевидно, наколиб в Угорщині переведено вибори на основі загального права виборчого, тоді скінчилаб ся верховлада малярських вельмож і зжидовілих лібералів угорських, з котрими N. fr. Presse все накладає. Залисно і характеристично, що Słowo polskie зійшло ся якраз з N. freie Presse в поборюваню Феєрварого з переляку перед угорсько-руською гайдамаччиною. У страха великі очи!

Ярослав Гординський.

Іван Гушалевиц і його творчість.

(Дальше).

На ті часи припадають і перші початки науки Гушалевица. Батько став його посилати до паушівського дяка, Пухальського. І стать свого першого учителя змалював Гушалевиц у згаданім оповіданню під назвою Сторожак. Гушальський держав у своїому домі по старому звичаєви сільську школу, де учив церковної азбуки. Був се уже старший чоловік, однак визначав ся веселою вдачею. Любив часто грати на скрипці з церковних нот, а коли розвеселив ся, казав своїм школярам ставати в круг і співав їм під тони скрипки:

«Дадуть дітям галушки,
Дадуть каші по трошки;
Ану ж діти їсти, їсти
І як раки в книжку лізти».

А наука в тій школі відбувала ся ось як: «Сторожакъ самъ сидѣлъ за столомъ и проводилъ меньшимъ молитвы, а старшихъ мальчиковъ заставлялъ читати то съ букваря то съ часословца. На столѣ передъ самымъ Сторожакъомъ лежали: Псалтырь, Апостолъ и великій

молитвословъ, за сволюком Прмологіонъ — то была собственность «реентого» — якъ его называли люди по причинѣ службы въ церкви. Тры образы: Спасителя, Богородицы и св. О. Николая, украшали стѣны хаты. Лавы окружали столъ, къ которому притыкала скриня червоной краски»²⁾.

Дяк напминав усе дітий, щоби учили ся і памятали добре усьо, що він говорить, а лівних страши о. Аркадієм, що буде ходити по хатах та випитувати дітий молитви, читання і т. д.

Незабаром опустив Гушалевиц рідне село. На пораду о. Аркадія (?) віддали його родичі на науку до сусіднього села Базару, де була народня школа. Учителював у ній чоловік, що був колісь двірським писарем. На бажаннє двора, що удержував тую школу, учено ту тільки польської та німецької мови. По руськи учили ся лише старші і то тільки катехісму та про обовязки підданих зглядом властителів більших посілостей. Навіть молити ся мусіли діти по польськи помимо того, що між ними не було ні одного Поляка. Розумієть ся, що з такої школи не міг Гушалевиц винести багато.

І не добром згадує він сам опісля свій побут у Базарі: «Утромъ другого дня (після приїзду) завелъ учитель ново прибившого уче-

ника (се-б то Гушалевица) въ школу, гдѣ онъ первый разъ услышалъ чужое слово; оно отбилося въ его ушахъ несноснымъ звукомъ; не понималъ ни смысла ни значенія чужой рѣчи; якъ въ пустинномъ лѣсѣ немогъ онъ ни выдохнуть ни найтись; въ его душѣ темно; въ сердцѣ грустно, безпотѣшно. Засадилъ учитель мальчика за польскую книжку. Начальными буквы были мальчику незнаны, а впечатлѣніе еще больше неприятное, когда раскрыто предъ его очами нѣмецкій букваръ и когда онъ услышалъ старшими учениками произнесенными слова, которыхъ въ своей жизни не слышалъ»³⁾.

Гушалевиц не пробував довго в Базарі. Незабаром відібрали його звідси та віддали до василівської школи в Бучачі. Ту була уже викладова мова німецька. — Гушалевиц мав учити ся в тій школі дуже гарно — за се й наділено його «отличительною медалью золотого цвѣта», а слабші ученики брали його за домашнього учителя.

Підчас його побуту в Бучачі приключила ся важна подія. Настав 1831 р., а з ним польське повстаннє. До кінця життя згадував Гушалевиц із усмішкою тії хвилі, а особливо про те, як тоді школярі докоряли своїм товаришам Полякам: «Den Polen soll der Teufel holen, und dem Russ ist Gottes gruss»⁴⁾.

хвилі можна надіяти ся рішення в справі закінчення миру.

Петербург. Зачувати, що міністер скарбу наміряє видати льосову позичку на 500 мільонів рублів.

**Тижневий звіт
Торговецької і промислової палати**

о цінах збіжжя і продуктів у Львові
від 20. до 26. серпня 1905:

	за 50 кг.
Пшениця	8 00—8 10 К
Жито	6 00—6 15 К
Ячмінь броварнявий	5 80—6 20 К
Ячмінь на пашу	5 60—5 75 К
Овес	6 30—6 50 К
Горох до варення	8 25—9 50 К
Горох на пашу	6 50—6 75 К
Конюшина червона	52 50—58 75 К
Конюшина біла	52 50—63 00 К
Ріпак зимовий	10 50—10 80 К
Насіння льняне	9 60—9 85 К
Насіння конопляне	8 25—8 50 К
Хміль	57 50—62 50 К

Надіслане.

**фізикально-диєтетичка Лічниця
Д-ра Маржавського**

в Косові (за Коломиєю)

(зел. станція Заболотів або Вижниця)

отворена до кінця жовтня.

Курація овочева і доповняюча по побуті в здоровищах. (2—10)

В музичній бібліотеці п. з.

„ТОРБАН“

вийшли уже слідуєчі твори:

ч.	Автор	Заголовок твору	Ціна	
			К	с
—	Ярославенко	1-ий Народний марш на форт	1	—
1.	Ярославенко	Любовці, вальси на фортепьяно	1	50
2.	Ярославенко	Сьшванк для шк. нар. Ч. I.	—	50
3.	Лопатинський	Не жартуй, мазурка на форт.	—	70
4.	Вербицький	Ще не вмерла, гимн на форт.	1	—

Видає і висилає:

УКРАЇНСЬКА НАКЛАДНЯ

Львів, Вроновська 8.

Кашель!

Хто на него терпить, най уживає випробованих усмирюючих і смачних

Kaiser's Brust-Camarellen

2740 нотар. потверджених свідоцтв стверджує певний успіх при кашлю, хрипці, катарі і флегмі.

Пачка 20 і 40 сотиків. Правдиві лише з маркою охороною «Три сосни». Склади: у Львові: С. Гай, аптека; Зигм. Рукер, аптека; Петро Міколай і Ска, дрогуерія; Якоб Байзер, аптека; О. ф. Віклер і Син; Кароль Палевский, аптека; Ів. Шведес; М. Лазовський аптека; Адольф Ашкенази, аптека під зол. слоном; І. Шлес-Воратинський, аптека; Антон Ербар; Едмунд Курпер, дрогуерія; Лев Каулер, аптека в Бродах; Поахлм Фрідман, апт. в Миколаєві; Зигм Ротенберг, аптека в Олеску; Герм. Енглендер в Перемишлянах; Мартин Собель в Стрию; Д. Роінгер, апт. в Зборові; Моріц Вібрінг, апт. в Станиславові; Стан. Бурса, в Косові; Юліян Новицький, апт. в Печеніжині; Е. Стенцель, апт. в Коломиї; Адольф Дуретер, апт. в Бережанах; Зигм. Лі дес, аптека в Вишнівці; Володислав Нагілк окр. апт. в Бережанах; Б. Фальк, дрогуерія в Станиславові; І. В. Лінк, дрог. в Ярославі; Е. Геллер в Надвірні; С. В. Лянгінгер в Самборі; Др. Юл. Францос, апт. в Тернополі; Вільг. Ляндесберг, апт. в Бродах; Здислав Завадкевич в Камінці; Г. М. Фішер апт. в Станиславові; Аптека під Білим Орлом В. Філіпка в Н. Санчі; Лавр. Цімерман маг. фарм в Підволочисках; Ігн. Гешелес, апт. в Городну; Ст. Фалішевський, апт. в Балгороді.

Станція постова телегр. і землн. Unterthemenau. Річний оборот поверх 3.000 вагонів.

Унтертеменауска Фабрика виробів з глини ІВАНА князя ЛІХТЕНШТАЙНА
в Unterthemenau bei Lundenburg, поручає: гарні глини нафелі всякого рода і витривалости на хіднян, двірці, стайні, подвіря і т. п., дальше плити мозаїкові в тисячах десенів від найпростійшого до найбогатшого виконаня (рід а продукція 15 мільонів плит) для церков, шкіл, фабрик і т. д., подвійно поливані каміні рури, комини, ремізові рури, поливані цегли (сухопрасовані з найвищою витривалостию для пальових будівель, мокро прасовані для будови каналів), плити до викладаня стін і фасад, блискучі плити, дахівни всякого рода, натуральної краски і поливані у всіх барвах, рури до дренованя, нафлі до печий. Ілюстровані цінники даром і оплатно. Число робітників 700.

Мужки і паперці **СОКІЛ** можна набувати в „Сокільськїм Базарі“ у Львові і у всіх торговлях вкраю.

Всілякі **КУПОНИ** вильосовані цінні папери виплачує без потручення провізії або коштів **Контора виміни Банку Гіпотечного.**

Всі календарі і часописи можна набувати в „Сокільськїм Базарі“.

Що року гєрять хлопскі мільони неасекуровані!
„ДНІСТЕР“

Товариство взаїмних обезпечєнь у Львові (Рівнок 10) одинокє рускє Товариство асекурацийне обезпечєє будинки, движимости, збіжє і пашу на случай пожежи. По пожарі виплачує „Дністер“ зараз відшкодованя; оцінку шкід переводить разом з місцевими членами; через 12 літ виплатив „Дністер“ відшкодовань в сумі 5 мільонів, 340 тисяч корон.

ФОНДИ „ДНІСТРА“ вносять (з кінцем р. 1904) суму 1,183,874 кор. і умішені суть в цінних паперах.

В „ДНІСТРІ“ єсть обезпечєних більше як 300.000 будинків. На покритє хат черепом дістають члєни „Дністра“ позичку в Товаристві кредитовім „Дністер“.

ПОЛІСИ „ДНІСТРА“ приймають ся при всіляких позичках в Банку кравчїм, касах ошадности і касах сиротинських.

ЧИСТИЙ ЗИСК по скінченім році звертає ся члєнам; в літах 1901—1904 звернув „Дністер“ члєнам 284.857 кор.; (за літа 1900 до 1902 по 8%, за 1903 р. 5% премії)

АГЕНЦІЇ „ДНІСТРА“ находять ся у всіх містах і більших селах і треба подавати обезпечєнє через агента; господарі письменні повинні старати ся о агенції „Дністра“ в таких сторонах, де инші агенти „Дністра“ не роблять. Агенти „Дністра“ заробили вже провізії 662.807 корон.

НА ЖИТЄ обезпечайче ся тілько через „Дністер“ в Товаристві Крак.; свою провізїю від сих обезпечєнь дає „Дністер“ на рускі добродїйні ціли.

„Дністер“ припоручили Преосв. Епископскі Ординарїати.

ІЗДА ДО АМЕРИКИ.

Ціни їзди

Гамбург-Новий Йорк

Поспїшними пароходами 7—9 днів	корон 178
Почтовими пароходами 10—11 днів	„ 172
Антверпія-Канада	„ 154
Гамбург-Буенос Айрес	„ 142

Всяких інформацій що до їзди до Америки Африки, Азії і прогулькових поїздок по Середземнім мори удїляє

Лнія: Гамбург-Америка.

Генеральний репрезентант для Галичини:
І. ЕТТІНГЕР, у Львові, ул. Городецька 95.